

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 0 שנה 2021

בית ספר: בית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה M.A.

ס.מחקרית: B29+ Q29, תהליכים פסיכולוגיים בהערכת סיכון

מרצים/ות:

פרופ' אורית טיקוצינסקי oritt@runi.ac.il

מספר הקורס:	81078	סוג הקורס:	סדנה	שעות שבועיות:	4	נקודות זכות:	4
דרישות הקורס:	עבודה מסכמת	קוד קבוצה:	210810780	שפת לימוד:	עברית		

נושאי הקורס

תיאור הקורס:

הדגש בנישה שלי לסמינר הוא לעזור לתלמידים לפתח רעיונות מחקר מקוריים מתחום קבלת ההחלטות.

ניתוח והערכה של סיכונים הינו גורם מרכזי בתהליכי קבלת החלטות במצבי אי ודאות, בין אם מדובר בהחלטות כלכליות (מה יעשה שוק המניות?), החלטות אישיות (איך הילדים יסתדרו אם נתגרש?), או החלטות של קביעת מדיניות (מהן הסיכוי שאירן תתקוף את ישראל?). להערכות הסיכון שלנו יש השפעה מרכזית על ההחלטות שנעשה. מודלים פסיכולוגיים של קבלת החלטות מדגישים את האפקטים של סוגי חשיבה שונים (חשיבה רציונאלית לעומת אינטואיטיבית) תחושות כגון פחד וחרדה ואופנות הבניית הבעיה (למשל באופן קונקרטי לעומת אבסטרקטי) בהערכות סיכון.

מטרת הסמינר היא להכיר גישות תיאורטיות, שיטות מחקר, וממצאים מודרניים בתחום, ובעיקר לפתח תכנית מחקר מקורית משלכם מהעלאת שאלת המחקר, עד לכתיבת דו"ח המחקר הסופי. העבודה בכיתה תהיה בנוסח של "מעבדת מחקר" כאשר לכל תלמיד יש את הפרויקט המחקרי האישי שלו – אך כל החברים בקבוצה מכירים את הפרויקט ויכולים לסייע זה לזה במשוב, בחשיבה ופיתוח המחקר.

מטרות הקורס

במהלך הסמסטר הראשון כל תלמיד יפתח הצעת מחקר מקורית בתחום קבלת החלטות – זהו אולי האתגר הגדול ביותר שלכם. ההצעות יוצגו בכיתה ויפתחו בעזרת משוב מהמרצה והמשתתפים האחרים. הצעות המחקר הבטלות יוגשו לאישור שלי בסוף הסמסטר הראשון, תוך שימוש בתבנית הצעת מחקר כמתואר בנספח. בסמסטר הראשון אנחנו נתחיל בפגישות קבוצתיות, ובהמשך על פי קצב ההתקדמות שלכם נעבור לפגישות אישיות.

בסמסטר השני כל תלמיד יריץ את הניסוי שפיתח ינתח את התוצאות, יציג אותן בשיעור, ולבסוף יגיש דו"ח מחקר מסכם כתוב ב APA style. בסמסטר הזה הפגישות תהינה אישיות ברובן, מלבד הפגישות בסוף השנה כאשר כל תלמיד יציג את עבודתו בפני הכיתה.

הנוכחות בכל הפגישות היא חובה.

מבנה ציון הקורס

איכות תהליך העבודה, איכות הצעת המחקר ועבודת המחקר לאורך כל משך הקורס 25%
דו"ח מחקר מסכם 75%

תפוקת למידה

תוך התנסות ישירה והדרכה אישית המשתתפים יכירו מקרות את כל שלבי תהליך המחקר: מהעלאת רעיון מחקר מקורי ומעניין, ניסוח שאלת מחקר, בניית רציונאל ופיתוח השערות, תכנון ניסוי והרצתו, הבנה וניתוח של תוצאות המחקר, וכתבת דו"ח מחקר מדעי על פי חוקי ה APA.

שעות קבלת מרצה

בתיאום מראש

רשימת קריאה

כתיבת הצעת מחקר

(הצעת מחקר לא תעלה על 10 עמודים לא כולל ביבליוגרפיה ונספחים כגון שאלונים)

סמינר מחקרי תהליכים פסיכולוגיים בהערכת סיכון

כותרת ההצעה, שם המניש, תאריך הגשה.

מבוא: תיאור קצר של התחום שבו עוסק המחקר המוצע.

רקע:

מחקרים חשובים שבוצעו בתחום, ובמיוחד, מחקר או מחקרים שמהווים את נקודת המוצא למחקר הנוכחי. הסבר מדוע יש מקום למחקר המשך, אלו שאלות חשובות נשארו ללא מענה ומדוע אלו שאלות חשובות?

הצעת המחקר:

מהי השאלה בה יעסוק המחקר?

מהי ההיפותזה או היפותזות שיבחנו?

מהו הרציונל להיפותזות?

תבנית המחקר:

מהי תבנית המחקר (בין נבדקי/תוך נבדקי)? מהם המשתנים שיבחנו? כיצד יוגדרו אופרציונאלית? כיצד ימדדו? איזו תבנית תוצאות תצביע על כך שהשערותיך נתמכו? אלו קבוצות ביקורת יכללו במערך המחקרי? מה מטרתן? אלו משתנים יכללו במערך על מנת להתגונן בפני הסברים אלטרנטיביים לתוצאות המחקר?

שיטה

נבדקים

כלים

מהלך

מסקנות (אופציונאלי):

כיצד יקדם המחקר המוצע את הבנתנו בתחום? מה תהיה התרומה שלו במידה וההיפותזות יאוששו? ביבליוגרפיה:

כתבי עת

מאמרים בנושא קבלת החלטות מתפרסמים בכתבי עת מקצועיים בתחום הפסיכולוגיה החברתית כמו למשל

Basic and Applied Social Psychology

Journal of Experimental Social Psychology

Personality and Social Psychology Bulletin

וגם בכתבי עת כלליים יותר כגון Psych Science

אולם ישנם כתבי עת שמתמקדים בנושאי קבלת החלטות באופן ספציפי יותר:

Judgment and Decision Making.

<http://journal.sjdm.org/>

Organizational Behavior and Human Decision Processes.

<http://www.journals.elsevier.com/organizational-behavior-and-human-decision-processes/>

Journal of Behavioral Decision Making. [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/\(ISSN\)1099-0771](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/(ISSN)1099-0771)

Journal of Economic Psychology.

<http://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-psychology/>

להלן רשימת קריאה מומלצת. מאמרים אלו רלוונטיים בעיקר לנושא הערכות סיכון ותפקיד רגשות בקבלת החלטות. הרשימה כללית מאד, ובפועל כל סטודנט יכוון לחומרי קריאה ממוקדים יותר על פי כיוון המחקר שבו בחר.

Albert, D., Chein, J., & Steinberg, L. (2013). The Teenage Brain Peer Influences on Adolescent Decision Making. *Current directions in psychological science*, 22(2), 114-120.

Breakwell, G. M. (2007). *The psychology of risk* (Chapter 1). New York: Cambridge University Press.

Chandler, J. J., & Pronin, E. (2012) Fast thought speed induces risk taking. *Psychological Science*, 23, 370-374.

Converse¹, B.A., Risen, J. L., & Carter, T. J. (2012). Investing in karma: When wanting promotes helping. *Psychological Science*, 23, 923-930

Finucane, M. L. Alhakami, A. S. Slovic, P., & Johnson, S. M. (2000). The Affect heuristic in judgments of risk and benefits. *Journal of Behavioral Decision Making*, 13, 1-17

Gigerenzer, G. (2004). Dread risk, September 11, and fatal traffic accidents. *Psychological Science*, 15, 286-287.

Gottlieb, D. A., Weiss, T., & Chapman, G. B. (2007). Presentation of uncertainty information affects decision biases. *Psychological Science*, 18, 240-246.

Hsee, C. K., & Kunreuther, H. C. (2000). The affection effect in insurance decisions. *Journal of Risk and Uncertainty*. 20, 141-159

Peng, J., Miao, D, & Xiao, W (2013). Why are gainers more risk seeking. *Judgment and Decision Making*, 8, 150-160.

Kogut, T., and Ritov, I. (2011). "Protective donation": When refusing a request for a donation

- increases the sense of vulnerability, *Journal of Experimental Social Psychology*, 47, 1059-1069.
- Lerner, J. S., Gonzalez, R. M., Small, D. A., & Fischhoff, B. (2003). Effects of fear and anger on perceived risk of terrorism. *Psychological Science*, 14, 144-150.
- Levav, J. & Argo, J.J (2010). Physical contact and financial risk taking. *Psychological Science*, 21, 804-810.
- Loewenstein, G. F., et al. (2001). Risk as feelings. *Psychological Bulletin*, 127, 267-286.
- McKenna, F. P., & Albery, I. P. (2001). Does unrealistic optimism change following a negative experience? *Journal of Applied Social Psychology*, 31, 1146-57.
- Mellers, B., Schwartz, A., Ho, K., & Ritov, I. (1997). Decision affect theory: Emotional reactions to the outcomes of risky options. *Psychological Science*, 8, 423-429.
- Miller, J. D., Lynam, D., Zimmerman, R. S., Logan, T. K., Leukefeld, C., & Clayton, R. (2004). The utility of the Five Factor Model in understanding risky sexual behavior. *Personality and individual differences*, 36, 1611-26.
- Miller, R. L., & Mulligan, R. D. (2002). Terror management: the effects of mortality salience and locus of Control on risk-taking behaviors. *Personality and Individual differences*, 36, 1611-1626.
- Robins, R. W., & Beer, J. S. (2001). Positive illusions about the self: Short-term benefits and long-term costs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80, 340-352.
- Schwartz, A., Goldberg, J., & Hazen, G. (2008). Prospect theory, reference points, and health decisions. *Judgment and Decision Making*, 3, 174-180.
- Slovic, P. (1987). Perception of risk. *Science*, 236, 280-285.
- Slovic, P., et al. (2004). Risk as analysis and risk as feelings: Some thoughts about affect, reason, risk and rationality. *Risk Analysis*, 24, 311-322.
- Slovic, P., & Peters, E. (2006). Risk perception and affect. *Current Directions in Psychological Science*, 15, 322-325.
- Song, H., & Schwarz, N. (2009). If it's difficult to pronounce, it must be risky: Fluency, familiarity, and risk perception. *Psychological Science*, 20, 135-138.
- Tykocinski, O. E. Insurance, risk, and magical thinking. (2008). *Personality and Social Psychology Bulletin*. 34, 1346-1356.
- Tykocinski, O. E., (2013). The insurance effect: How the possession of gas masks reduces the likelihood of a missile attack. *Judgment and Decision Making*, 8, 174-178.
- Weinstein, N. (1989). Optimistic biases about personal risks. *Science*, 246, 1232-1233.

